

Tisztelt Elnök Úr, megválasztott Elnök Úr, Titkár Asszony!
Hölgyeim és Uraim, kedves Kitüntetettek, Barátaim a tudományban!

A mai alkalom jelentőségét két jubileum is emeli. 2025-ben ünnepli megalapításának 200. évfordulóját a Magyar Tudományos Akadémia. Ugyanebben az évben ünnepli az Országos Tudományos Diákköri Konferencia is saját jubileumát, mert 70 esztendővel ezelőtt, 1955-ben rendezték meg az első országos TDK-konferenciát. Ez a mai ünnepség az Akadémia újjászületett Dísztermében méltó keretet ad mindkét évfordulónak. A két szervezet és a jubileumuk közötti kapcsolat azonban nem merül ki az idő- és térbeli egybeesésben.

A Magyar Tudományos Akadémia az elmúlt két évszázad során meghatározó szereplője volt a magyar szellemi életnek. A tudományos kiválóság letéteményese, a tudomány eredményeinek értékelője és közvetítője volt és marad. Mindemellett, amit ma különösen fontos hangsúlyoznunk, az Akadémia egész története során a tehetségek felfedezésének, gondozásának és elismerésének is egyik, ha nem a legfontosabb nemzeti intézményévé vált.

Akadémiánk tagjai már jóval akadémikussá válásuk előtt, MTA-doktoraink pedig szintén e cím megszerzését megelőzően igencsak kivették és kiveszik ma is részüket a tudományos tehetségek felfedezéséből, neveléséből, kibontakoztatásából. Tették és teszik ezt egyetemi oktatóként, kutatóhálózati, közgyűjteményi vagy ipari kutatóhelyi kutatóként, iskolateremtő tudósként, témavezetőként vagy éppen bírálóként. Sokuknál a mestertanári szerepvállalás, a tanítványaiknak a TDK-tól az elismert kutatóvá válásig végzett mentorálása lehetett az egyik fontos szempont az akadémikussá jelölésük és választásuk során. Ez olvasható ki abból az ünnephez méltó

almanachból is, amelyet Cziráki Szabina, az OTDT titkára és Weiszbürg Tamás, az OTDT elnöke jegyez.

De az Akadémia nemcsak személyeken keresztül, hanem szervezetként is jelen volt a tudományos diákköri mozgalom életében. Az OTDK elindulásakor, kibontakozása, intézményesülése során a Magyar Tudományos Akadémia szerepe jelentős és érdemi volt. Az OTDK és az MTA szerepvállalása a tehetségek motiválásában, megmérettetésében és elismerésében sokáig szorosan összekapcsolódott.

Az OTDK résztvevői az elmúlt 70 év során több mint 80 ezer dolgozatot mutattak be. Ebből a legutóbbi, a 37. OTDK-n több mint 5000 pályamunka szerepelt. Ez a tartós és az utóbbi években öröndetesen növekvő érdeklődés a bizonyítéka annak, hogy a magyar felsőoktatásban, kutatásban és tudományos közéletben jelentős potenciál, dinamika van. Közös felelősségünk, hogy ezt a potenciált megőrizzük a tudományos kutatás és felsőoktatás számára, és tovább gondozzuk, hogy az országot, a nemzetet további felfedezésekkel, haszonnal és elismeréssel gazdagítsa.

A tudományos diákkörben kezdett tevékenység nem szakadhat meg az egyetem befejezésével. Különösen érvényes ez azokra, akiknek a tehetségét és rátermettségét pályamunkájuk, kitartásuk és elismeréseik is igazolják. Ez a tudományos közösség tagjainak és intézményeinek, szervezeteinek közös felelőssége és az egész ország, nemzet érdeke.

A mester-tanítvány viszony az egyik legőszibb, legmeghittebb és legnagyobb ember kapcsolat. Ugyanakkor az is rendkívül fontos, hogy a tudóspalánta már a tudományos diákkörben megtapasztalja, hogy a kutatás közösségi tevékenység. Ahogy azt is, hogy bár a korszerű kutatóhely sokszor emlékeztet nagyüzemre, és a rangos helyen megjelenő közleményekhez nélkülözhetetlen a korszerű kutatási arzenál,

de az igényes emberi kapcsolatok, a beszélgetések, a viták hozzáadott értéke mindig megelőzi a technológiáét.

A mesterek sokszor kézről kézre adják tehetséges tanítványaikat, azonban sosem hagyhatják őket sorsukra. A személyek mellett az anyaintézmények, a kutatási témák is változhatnak, de nem szabad elereszteni azt, aki egyszer már megérezte a kutatás izgalmát, a kíváncsiságot, a nem várt eredmények értelmezésének feszültségét, a sikeres kísérlet és a felfedezés eufórikus örömét, legyen az bármekkora is.

A mesterek feladata azonban nem korlátozódik a tehetséges tanítványok kinevelésére. Indíttatást és felelősségérzetet kell ébreszteniük önálló kutatóvá érő tanítványaikban, hogy nyomdokaikba lépve, ők is a soron következő kutatógenerációk mestereivé váljanak. A jövőnket – tudományét, országét, nemzetét – csak ebben az esetben láthatjuk biztosítva.

A Mestertanár Aranyérmet idén is sok kiváló kolléga veheti át. A díjazottak hosszú sora több mint reményt keltő. Bízhatunk abban is, hogy amint sok egykori Pro Scientia aranyérmes vált mára elismert kutatóvá, úgy válnak sokan közülük idővel maguk is mesterekké, témavezetőkké, bírálókká. Ez a folytonosság teszi igazán érthetővé és hitelessé a jelmondatot: „A TDK örök.”

Az elmúlt időszakban az Akadémia – intézményi szinten – talán kissé távolabb került az OTDK-tól, mint azt a közös múlt és a közös cél indokolná. Elnökként jubileumaink évében kijelentem: a Magyar Tudományos Akadémia vissza kíván térni azok közé a szervezetek közé, amelyek az OTDT által gondozott tudományos diákköri mozgalomban közvetlen, aktív szerepet vállaltak. A tudományos tehetségek felfedezésében, elindításában, értékelésében és megbecsülésében

kifejtett erőfeszítéseinket ki akarjuk terjeszteni erre a kulcsfontosságú tevékenységi területre is. Egyesítve erőinket rá akarjuk irányítani a teljes hazai közvélemény figyelmét tudományos tehetségeinkre, és fel kívánjuk ébreszteni a magyar társadalom felelősségérzetét megtartásuk és megbecsülésük iránt.

Ez nemcsak múltbeli küldetésünk, hanem jövőbeli stratégiai célunk is. A közös ünneplés igazi legitimitását a közös értékek és célok mellett a közösen végzett munka biztosítja.

Engedjék meg, hogy a Magyar Tudományos Akadémia nevében szívből gratuláljak a kitüntetetteknek – fiatal kutatóknak, mestereknek, egyaránt.

Köszönjük, hogy munkájukkal nem csupán az ország tudományos teljesítményét gazdagítják, hanem a jövő értelmiségének erkölcsi és szellemi arculatát is formálják.

200 év akadémiai hagyománya, 70 év diákos lendülete – hűség és tanúságtétel egy közös ügy szolgálatában.

Köszönöm, hogy meghallgattak!